

Kongiel Roman

Data urodzenia: 1904

paleonteolog, profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, członek zwykły TNT w l. 1947-1960

Urodził się w Wilnie w rodzinie inteligenckiej Jana, urzędnika państwowego, i Ludwiki z Hajkiewiczów. W 1923 r. ukończył w rodzinnym mieście Gimnazjum im. Joachima Lelewela, po czym rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym USB. W trakcie studiów zaangażował się w projekt badań Jezior Trockich, a na podstawie zgromadzonych materiałów w 1929 r. uzyskał magisterium z geologii za pracę „Pomiar głębokości Jezior Trockich”. Już w trakcie studiów został zatrudniony w Zakładzie Geologii USB, początkowo jako asystent, a w l. 1930-1939 kolejno jako starszy asystent i adiunkt. W l. 1931-1932 pracował również okresowo jako nauczyciel geografii w Seminarium Nauczycielskim im. Tomasza Zana w Wilnie. W 1935 r., na podstawie rozprawy „W sprawie wieku „siwaka” w okolicach Puław”, uzyskał stopień doktora geologii i geofizyki. Od tego czasu koncentrował się przede wszystkim na paleontologii organizmów mezozoicznych. Rozwojowi tych badań sprzyjały dodatkowe studia w Danii i Szwecji, odbyte w 1937 r. w ramach stypendium Funduszu Kultury Narodowej. Po powrocie opracował polską terminologię echinologiczną, przedstawioną w pracy *Materiały do znajomości polskich jeżowców kredowych* (1939). W czasie wojny przebywał w Wilnie. Od listopada 1940 r. pracował w Litewskim Komitecie Energetycznym w Kownie, a podczas „pierwszej” okupacji sowieckiej był nauczycielem geografii w polskim gimnazjum w Wilnie. W okresie okupacji niemieckiej oraz „drugiej” okupacji sowieckiej pracował w litewskiej służbie geologicznej. Do czerwca 1945 r. pełnił funkcję głównego inżyniera i naczelnika działu archiwalnego. W lipcu 1945 r. przybył w transporcie byłych pracowników USB do Torunia. W nowo powstałym UMK został zatrudniony jako adiunkt w Zakładzie Geologii na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. W 1948 r. uzyskał habilitację na podstawie pracy „O przedstawicielach *Echinocorys* z Danii, Szwecji i Polski”. Od 1 lutego 1950 r. pełnił funkcję zastępcy profesora i kierownika Zakładu Paleontologii UMK, a od 1952 r., po przeniesieniu prof. Edwarda Passendorfera do Warszawy, otrzymał mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego i kierownika Zakładu Geologii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMK. Pogarszający się stan zdrowia skłonił go do wyjazdu do Warszawy, przy jednoczesnym kontynuowaniu pracy na UMK. Równocześnie objął kierownictwo Działu Paleontologii w Muzeum Ziemi. Kontynuował badania skamieniałości wieku kredowego, zwłaszcza nad belemnitami. Wyniki tych prac opublikowano pośmiertnie w 1962 r. w rozprawie *O belemnitach z mastrychtu, kamponu i santonu w dolinie środkowej Wisły*. Był członkiem licznych towarzystw naukowych, m.in. Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Mikołaja Kopernika, Polskiego Towarzystwa Geologicznego, Polskiego Towarzystwa Zoologicznego oraz Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Zmarł w Warszawie. Pochowany na cmentarzu Stare Powązki w Warszawie.

Literatura:

1. Bieda F., *Roman Kongiel (1904-1960)*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego”, 1964, t. 34, s. 605-613.

2. Mączyńska S., Barczykowa E., *Roman Kongiel (19 VI 1904-23 VI 1960)*, „Przegląd Geologiczny”, 1960, R. 8, s. 443-444.
3. Wójcik Z., *Kongiel Roman (1904-1960), paleontolog, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, w: „Polski słownik biograficzny”, t. 13, Wrocław 1967-1968, s. 500-501.

Anna Supruniuk